

KRAJOWY OŚRODEK BADAŃ I DOKUMENTACJI ZABYTEKÓW W WARSZAWIE

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTEKÓW
ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z

Kom DZ 4566

1. Obiekt

378/4

MUR ZE STACJAMI DROGI KRZYŻOWEJ, BRAMAMI I DWIEMA KAPLICZKAMI PRZY
KOŚCIELE PARAFIALNYM POD WEZWANIEM ŚWIĘTEGO JANA CHRZCIECIELA

2. Czas powstania

1899 rok

3. Miejscowość

RACIBÓRZ-OSTRÓG

11. Zdjęcie, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

Fot.1. Widok ogólny obiektu.

Orientacja, skala 1:19 000

4. Adres

ulica Morawska 1

nr hipoteczny

KW [redacted]
nr działki 12, 176/9, 177/9, 10

5. Przynależność administracyjna

województwo śląskie
powiat raciborski
gmina Racibórz

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Ratibor - Ostrog

7. Przynależność administracyjna przed 31
grudnia 1998 r

województwo katowickie

8. Właściciel i jego adres

Parafia Rzymsko - Katolicka pod wezwaniem
Świętego Jana Chrzciciela
47-400 Racibórz
ulica Morawska 1
udział 1/1

9. Użytkownik i jego adres

j.w.

10. Rejestr zabytków

nr 1982/72z 15.01.1973
data

rzut, sytuacja w załącznikach

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

Pierwszy drewniany kościół p.w. św. Jana powstał na Ostrogu jeszcze w średniowieczu, służąc mieszkańcom osady przyzamkowej. Pierwsza wzmianka o nim pochodzi z roku 1307. Podczas wojny trzydziestoletniej w 1637 r., świątynia będąca filią tutejszej kolegiaty, uległa pożarowi. Po odbudowaniu konsekrowano ją w roku 1649. Dawny kościół stał na starym cmentarzu w miejscu obecnej drewnianej kaplicy. W 1726 r. Do kościoła dobudowano wieżę. Parafię ustanowiono w roku 1820. Już Wkrótce, w roku 1827 myśłano o rozbudowie kościoła, jednak w końcu zdecydowano się na budowę w sąsiedztwie starej, całkiem nowej świątyni. Budowniczym nowego kościoła został ks. Nicolaus Morawe. Nowy kościół zbudowano na parceli położonej na północ od dotychczasowej świątyni i cmentarza, podarowanej przez Jacoba Schöppa. Świątynię zaprojektował w stylu neogotyckim znany architekt Vinzenz Statz z Kolonii, jeden z budowniczych tamtejszej katedry. Budowę pokierował mistrz murarski i kamieniarski Johann Kirstein z Koźła. Kamień węgielny pod budowę wmurowano 29 czerwca 1856 r. Jesienią 1860 r. świątynię przykryto dachem. Nowy kościół poświęcono dopiero 24 czerwca 1866 r. Mur stanowiący ogrodzenie nowego kościoła pochodzi z 1899 roku. Wzniesiono go również w stylu neogotyckim. Składa się z szeregu kapliczek z figuralnymi przedstawieniami scen z życia Jezusa i Marii oraz scen stacji Drogi Krzyżowej. Sceny stacji obejmują najważniejsze wydarzenia z życia Jezusa i Marii począwszy od Zwiastowania Marii, jej zaślubin z Józefem, tułaczką do Betlejem, Narodzeniem Jezusa, poprzez wydarzenia biblijne z życia Jezusa takie jak: nauczanie, wskrzeszenie i uzdrawianie, cud w Kanie Galilejskiej, wjazd do Jerozolimy, Ostatnią Wieczerzę po ukrzyżowanie, śmierć i Zmartwychwstanie. Do zespołu należą również dwie kaplice powstałe w 2 poł. XIX wieku, a usytuowane w narożach parceli, jedna w północno-wschodnim, druga w północno-zachodnim narożu wielobocznej i nieregularnej nieruchomości. Kaplice znajdują się na początku i końcu Drogi Krzyżowej, ułożone od strony północnej kościoła.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Sytuacja – obiekt usytuowany w Raciborzu - Ostrogu, na prawym brzegu Odry, w niewielkim oddaleniu od zabudowań średniowiecznego zamku piastowskiego. Ogrodzenie w formie nieregularnego pięcioboku, z 36. Stacjami, 2. bramami i 2. kaplicami, okala kościół p.w. św. Jana Chrzciciela. Mur posiada 22 stacje z przedstawieniem scen z życia Jezusa i Marii, a także sceny 14 stacji Drogi Krzyżowej. Stacje ze scenami znajdują się od strony północnej, południowej i wschodniej ogrodzenia. Od strony południowo - zachodniej i południowo wschodniej ogrodzenia znajdują się potężne bramy wjazdowe, każda z dwoma furtami. W narożach północno - zachodnim i północno - wschodnim znajdują się murowane kaplice z XIX wieku.

Konstrukcja, technika, materiał

stacje - wzdłuż ogrodzenia wymurowane są stacje z cegły ceramicznej czerwonej i cegły formowanej, na fundamencie i murze cokołowym ceglany, techniką tradycyjną; sterczyny i zwieńczenia ze sztucznego kamienia; pomiędzy stacjami, na murowanym cokole ozdobna krata ogrodzenia; sceny stacji-płaskorzeźby wykonane z terakoty, polichromowane, zamknięte od czoła drewnianą ramą ze szkłem; na dolnej ramie aluminiowa tabliczka grawerowana z nazwiskiem fundatora renowacji stacji; poniżej w kamiennej obudowie marmurowe tablice z nazwiskami fundatorów stacji;

kapliczki - w północnych narożach ogrodzenia wymurowano 2 kapliczki z cegły ceramicznej czerwonej i cegły formowanej; kapliczki jednoprzestrzenne, na planie zbliżonym do pięcioboku, naroża oszkarpowano; od strony obejścia kościelnego usytuowano wejścia do kapliczek z rozglifionymi ościeżami, zwieńczone ostrołukowo; powyżej wzniesiony trójkątny szczyt z umieszczonym w środku pola okienkiem w formie okulusa; dach wieloboczny z 5-kątną wieżyczką na latarni i z hełmem w postaci iglicy; więźba dachowa drewniana, pokrycie blachą cynkową, obróbki blacharskie z blachy ocynkowanej; po obu stronach wejścia do kapliczek, w ścianach bocznych ostrołukowe okna z ceramicznym maswerkiem wypełnionym witrażami; drzwi wejściowe dwuskrzydłowe, drewniane płycinowe, przeszklone i ozdobnie okratowane, z naświetlami; wewnątrz posadzka z płytek terrakotowych; sklepienie krzyżowe, potynkowane; zachowane oryginalne wyposażenie ołtarzowe;

bramy - masywne bramy murowane są również z cegły ceramicznej i cegły formowanej, z kluczami z piaskowca i ze zwieńczeniami z kamienia sztucznego; wzniesione w formie potrójnej, ostrołukowej arkady, w osi z dużą arkadą bramy przejazdowej i po bokach z dwoma furtami; nad bramą trójkątny szczyt a nad furtami krenelaż; filary arkadowe oszkarpowane i zakończone sterczynami; kraty furt jednoskrzydłowe zwierciadlane, kraty bramy przejazdu dwuskrzydłowe; bramy i furty stalowe, oryginalne, o charakterze gotyckim;

Instalacje – w kaplicach instalacje elektryczne oświetleniowe, a wzdłuż ogrodzenia ze stacjami instalacje elektryczne iluminacyjne

14. Kubatura 3 3
kapliczka - 50,5 m stacja: 3,5 m

15. Powierzchnia użytkowa
długość ogrodzenia: 220 m

16. Przeznaczenie pierwotne
Ogrodzenie kościoła

17. Użytkowanie obecne
Ogrodzenie kościoła

18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja

Po powodzi z lipca 1997 roku, przeprowadzono prace remontowo - konserwatorskie związane z usuwaniem skutków powodzi, polegające na generalnym remoncie wszystkich stacji, bram oraz kapliczek. Wykonano następujący zakres prac:

- wykonano remont bram z częściową rekonstrukcją bramy zachodniej, 1998/09 r., Wykonawca: "Konior" sp. cywilna z Katowic
- przeprowadzono prace konserwatorskie stolarki drzwiowej obu kaplic, 1997/98 r., Wykonawca H. Fudali z Bytomia
- przeprowadzono prace konserwatorskie witraży obu kaplic, 1997.98 r., Wykonawca Franusik z Nakła Śl.
- lata 2000/4 przeprowadzono prace konserwatorskie stacji i ogrodzenia, podbito miejscowo fundamentowanie ogrodzenia, poddano remontowi elewacje kaplic

Dokumentacja z przeprowadzonych prac znajduje się w archiwum parafialnym kościoła św. Jana Chrzciciela w Raciborzu, ul. Raciborska 1.

19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienie, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachowe, wyposażenie i instalacje)

- Po przeprowadzonym remoncie gruntownym, stan zachowania muru ze stacjami dobry. Widoczne są miejscowe wysolenia na cegle i wierzchnie łuszczenie powierzchni kamienia.
- Stan techniczny elementów konstrukcyjnych kapliczek jest dobry.
- Stan techniczny obu bram arkadowych jest dobry.

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

- Należy na bieżąco monitorować stan techniczny ogrodzenia, stacji, obu kapliczek i bram;
- Na bieżąco usuwać skutki nadmiernego zawilgocenia i migracji soli, będących uszkodzeniami wtórnymi po powodzi z lipca 1997 r.;

21. Akta archiwalne (rodzaje akt, numery i miejsca przechowywania)

- Studium Historyczno - Urbanistyczne Raciborza opracowane na zlecenie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach, opracownie: mgr inż. arch. E. Bergman, J. Graczyk, Jaankiewicz, B. Malusecki, fot: P. Pizoń, Warszawa 1988, studium w Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków w Katowicach, sygnatura 4009/IX
- Sprawozdanie z prac remontowo-konserwatorskich związanych z usuwaniem skutków powodzi z lipca 1997 r., oprac. A. Gano-Kotula, archiwum Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Katowicach

22. Bibliografia

- A. Weltzel: Geschichte des Ratiborer Archipresbyterats, Breslau 1896, wyd. 2
- R. Frączek: Racibórz wczoraj i dziś, Racibórz 1998, s. 45.
- Racibórz i okolice, pod red. R. Frączka, Racibórz 1998

23. Źródła ikonograficzne

- "Racibórz wczoraj i dziś", K. Frączek, Racibórz 1998, s. 45.
- "Racibórz na dawnej pocztówce", red. B. Szybkowski, Racibórz 1998 rok, pocztówki z kolekcji Alfreda Otlika, s. 50.

24. Uwagi różne

25. Opracował

Biuro projektowe "ARKONA", ul. Wierzbowa 3, 41-908 Bytom, 2005 rok.

tekst
plany, rysunki
zdjęcia, fotografie

Przemysław Nadolski, Anna Olszewska
Aleksandra Szumska, Magdalena Szybkowska
Anna Olszewska
"Arkona"
Janusz Kotuła
Biuro projektowe Budowlane
41-908 Bytom, ul. Wierzbowa 3
NIP 626-149-90-71

miejsca przechowywania negatywów "ARKONA" Bytom, ul. Wierzbowa 3

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisu prawa autorskiego.

26. Adnotacja o inspekcjach, informacje o zmianach (data, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

1. Miejscowość

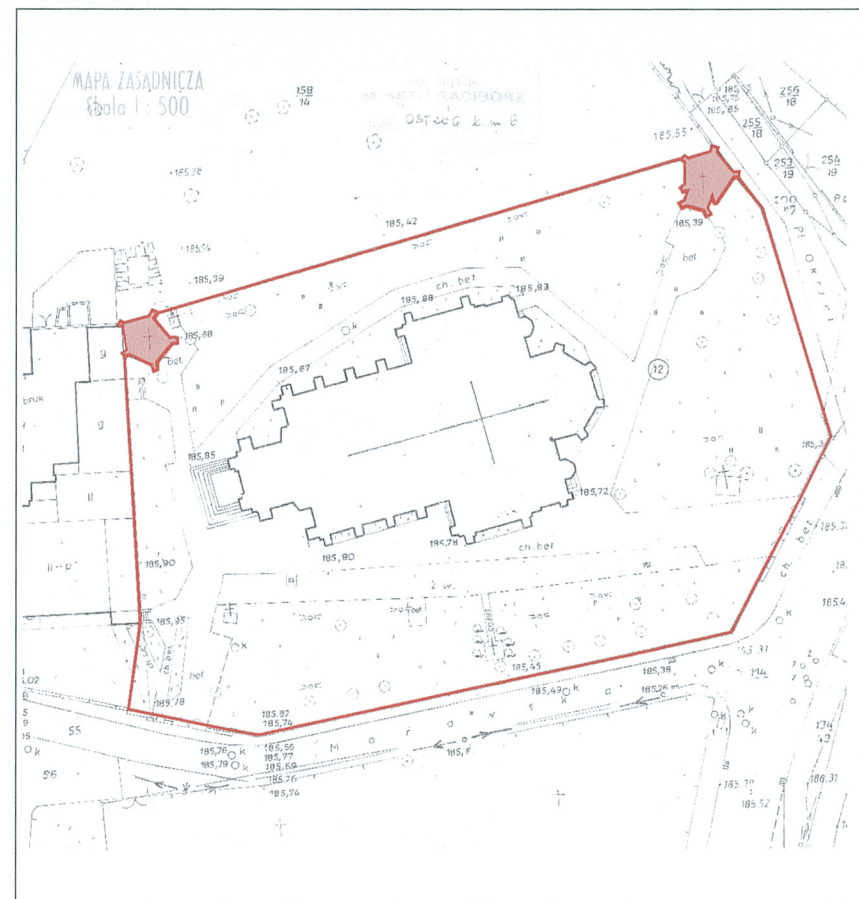
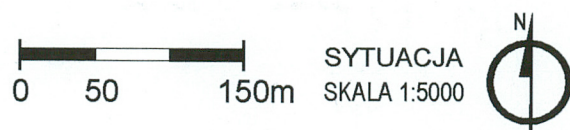
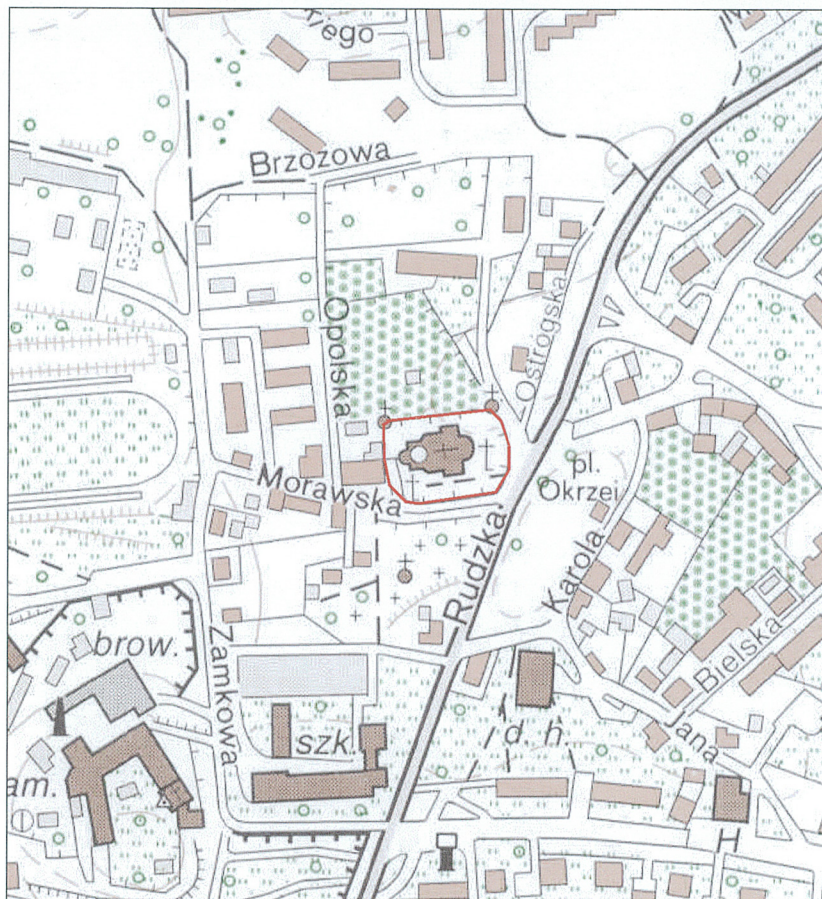
RACIBÓRZ-OSTRÓG
ulica Morawska 1

2. Obiekt

**MUR ZE STACJAMI DROGI KRZYŻOWEJ, BRAMAMI I DWIEMA KAPLICZKAMI PRZY
KOŚCIELE PARAFIALNYM POD WEZWANIEM ŚWIĘTEGO JANA CHRZCICIELA**

3. Zawartość wkładki

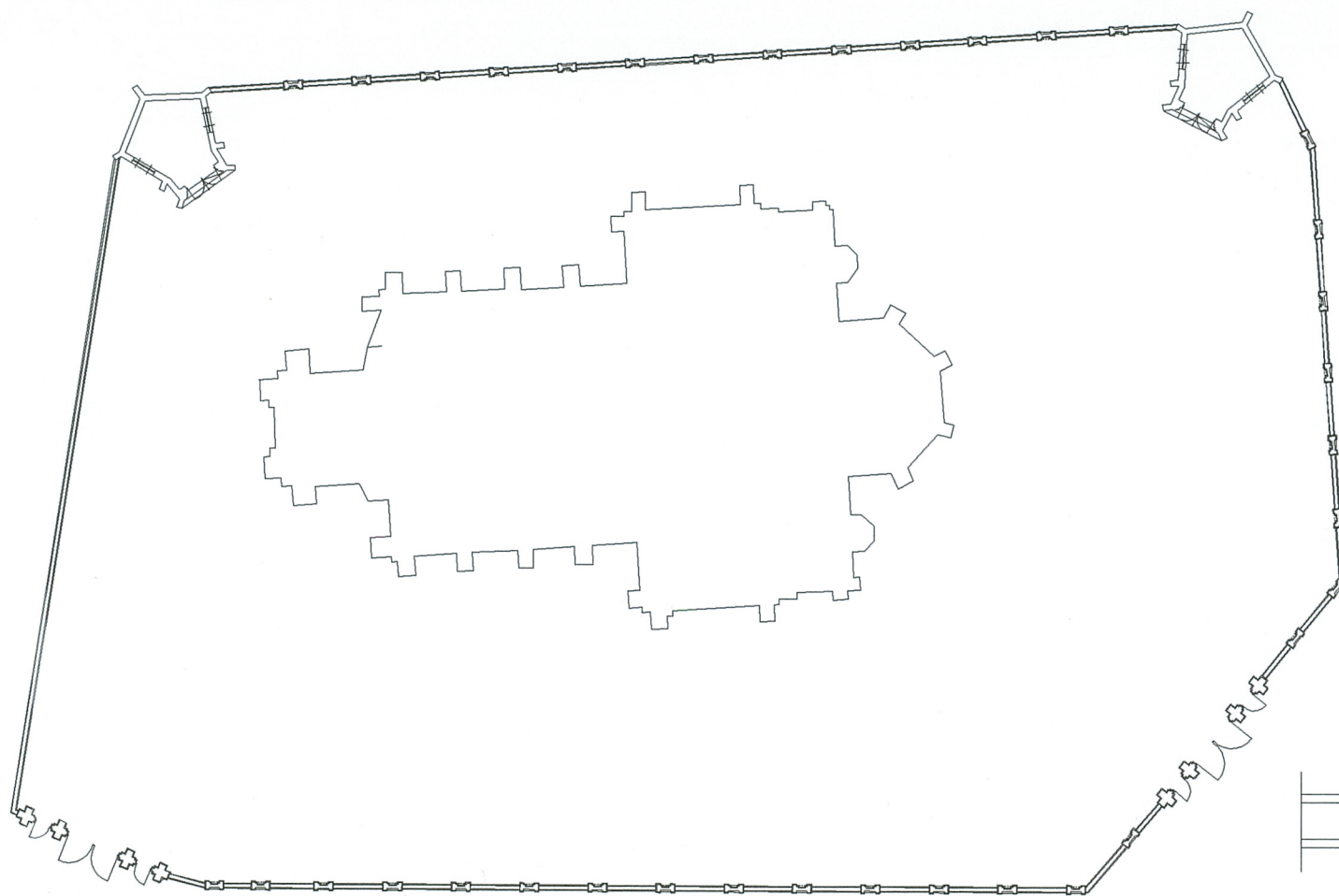
SYTUACJA, RZUT

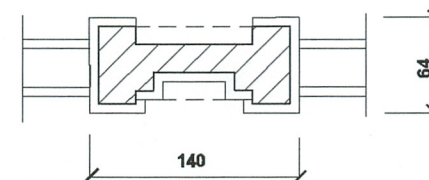
Wkładkę założył biuro projektowe „ARKONA”, ul. Wierzbowa 3, 41-908 Bytom, 2005 rok
Miejsce przechowywania negatywów zbiory prywatne autora

„Arkona”
Janusz Kotula
Usługi Projektowo-Budowlane
41-908 Bytom, ul. Wierzbowa 3
NIP 626-149-90-71

0 5 15m RZUT
SKALA 1:500

0 0,5 1,5m

RZUT KAPLICZKI
SKALA 1:50

1. Miejsowość
RACIBÓRZ-OSTRÓG
ulica Morawska 1

2. Obiekt
**MUR ZE STACJAMI DROGI KRZYŻOWEJ, BRAMAMI I DWIEMA KAPLICZKAMI PRZY
KOŚCIELE PARAFIALNYM POD WEZWANIEM ŚWIĘTEGO JANA CHRZCIELA**

3. Zawartość wkładki

ZDJĘCIA

Fot. 2. Stacja pierwsza - Jezus na śmierć skazany

Fot. 3. Stacja druga - Jezus bierze krzyż

Fot. 4 Stacja trzecia - Jezus upada pod krzyżem

Fot.5. Stacja czwarta - Jezus spotyka matkę swoją

Fot. 6. Stacja piąta - Szymon Cyrenejczyk niesie krzyż Jezusa

Fot. 7. Stacja szósta - Weronika ociera twarz Jezusowi

1. Miejsowość:
RACIBÓRZ-OSTRÓG
ulica Morawska 1

2. Obiekt
**MUR ZE STACJAMI DROGI KRZYŻOWEJ, BRAMAMI I DWIEMA KAPLICZKAMI PRZY
KOŚCIELE PARAFIALNYM POD WEZWANIEM ŚWIĘTEGO JANA CHRZCICIELA**

3. Zawartość wkładki

ZDJĘCIA

Fot. 8. Stacja siódma - Jezus upada drugi raz

Fot. 9. Stacja ósma - Jezus naucza płaczące niewiasty

Fot. 10. Stacja dziewiąta - Jezus upada trzeci raz

Fot.11. Stacja dziesiąta - Jezus z szat obnażony

Fot. 12. Stacja jedenasta - Jezus do krzyża przybity

Fot. 13. Stacja dwunasta - Jezus na krzyżu umiera

1. Miejscowość
RACIBÓRZ-OSTRÓG
ulica Morawska 1

2. Obiekt
**MUR ZE STACJAMI DROGI KRZYŻOWEJ, BRAMAMI I DWIEMA KAPLICZKAMI PRZY
KOŚCIELE PARAFIALNYM POD WEZWANIEM ŚWIĘTEGO JANA CHRZCICIELA**

3. Zawartość wkładki

ZDJĘCIA

Fot. 14. stacja trzynasta - Jezus z krzyża zdjęty

Fot. 15. Stacja czternasta - Jezus do grobu złożony

Fot. 16. Drzwi do kaplic znajdujących się na początku i na końcu drogi krzyżowej

Fot.17. Widok ogólny kaplicy

Fot. 18. Kapliczka ze sceną zmartwychwstania Jezusa

1. Miejscowość
RACIBÓRZ-OSTRÓG
ulica Morawska 1

2. Obiekt
**MUR ZE STACJAMI DROGI KRZYŻOWEJ, BRAMAMI I DWIEMA KAPLICZKAMI PRZY
KOŚCIELE PARAFIALNYM POD WEZWANIEM ŚWIĘTEGO JANA CHRZCICIELA**

3. Zawartość wkładki

ZDJĘCIA

Fot. 19. Kapliczka ze sceną wstąpienia na niebios Jezusa

Fot. 20. Kapliczka ze sceną "oto ja służebnica Pańska"

Fot. 21. Kapliczka ze sceną zwiastowania Maryi

Fot. 22. Kapliczka ze sceną zaślubienia Maryi i Józefa

Fot. 23. Kapliczka ze sceną podróży do Betlejem

Fot. 24. kapliczka ze sceną narodzenia Pana Jezusa

1. Miejscowość
RACIBÓRZ-OSTRÓG
ulica Morawska 1

2. Obiekt
**MUR ZE STACJAMI DROGI KRZYŻOWEJ, BRAMAMI I DWIEMA KAPLICZKAMI PRZY
KOŚCIELE PARAFIALNYM POD WEZWANIEM ŚWIĘTEGO JANA CHRZCICIELA**

3. Zawartość wkładki

ZDJĘCIA

Fot. 25. Kapliczka ze sceną ofiarowania Pana Jezusa

Fot. 26. Jedna z dwóch bram wjazdowych-widok ogólny

Fot. 27. Fragment muru z kapliczkami - widok ogólny

Fot.28. Kapliczka ze sceną ucieczki do Egiptu

Fot. 29. Kapliczka ze sceną przedstawiającą świętą rodzinę

Fot. 30. kapliczka ze sceną w której Jezus wykłada Pismo Święte

1. Miejsowość
RACIBÓRZ-OSTRÓG
ulica Morawska 1

2. Obiekt
**MUR ZE STACJAMI DROGI KRZYŻOWEJ, BRAMAMI I DWIEMA KAPLICZKAMI PRZY
KOŚCIELE PARAFIALNYM POD WEZWANIEM ŚWIĘTEGO JANA CHRZCICIELA**

3. Zawartość wkładki

ZDJĘCIA

Fot. 31. Kapliczka ze sceną śmierci św. Józefa

Fot. 32. Zbliżenie sceny śmierci św. Józefa

Fot. 33. Kapliczka ze sceną cudu w Kanie Galilejskiej

Fot.28. Kapliczka ze sceną ucieczki do Egiptu

Fot. 29. Kapliczka ze sceną przedstawiającą świętą rodzinę

Fot. 30. kapliczka ze sceną w której Jezus wykłada Pismo Święte

1.Miejscowość
RACIBÓRZ-OSTRÓG
ulica Morawska 1

2.Obiekt
**MUR ZE STACJAMI DROGI KRZYŻOWEJ, BRAMAMI I DWIEMA KAPLICZKAMI PRZY
KOŚCIELE PARAFIALNYM POD WEZWANIEM ŚWIĘTEGO JANA CHRZCICIELA**

3.Zawartość wkładki

ZDJĘCIA

Fot.37. Kapliczka ze sceną kazania na górze

Fot. 38. Kapliczka ze sceną uzdrowienia chorych przez Jezusa

Fot. 39. Kapliczka ze sceną przepędzenia lichwiarzy przez Jezusa

Fot.40. Kapliczka ze sceną wskrzeszenia Łazarza przez Jezusa

Fot. 41. Kapliczka ze sceną wjazdu Jezusa do Jerozolimy

Fot. 42. Kapliczka ze sceną ostatniej wieczerzy

1. Miejsowość
RACIBÓRZ-OSTRÓG
ulica Morawska 1

2. Obiekt
**MUR ZE STACJAMI DROGI KRZYŻOWEJ, BRAMAMI I DWIEMA KAPLICZKAMI PRZY
KOŚCIELE PARAFIALNYM POD WEZWANIEM ŚWIĘTEGO JANA CHRZCICIELA**

3. Zawartość wkładki

ZDJĘCIA

Fot.43. Ostatnia wieczerza - zbliżenie sceny

Fot. 43. Kapliczka ze sceną przekazania władzy Piotrowi

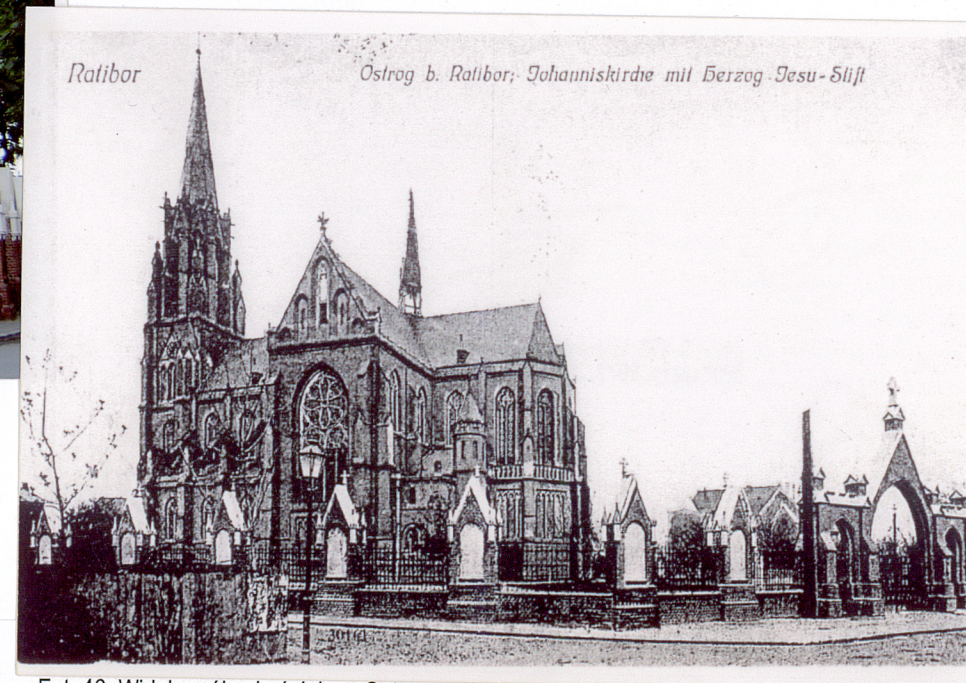

Fot. 44. Widok ogólny na kapliczki

Fot.45. Widok drugiej bramy wjazdowej

Fot. 46. Widok ogólny kościoła w Ostrogu, górującego nad krajobrazem

Fot. 47. Widok kościoła oraz jego zabytkowego ogrodzenia. Pocztówka z 1913 roku. Źródło: "Racibórz na dawnej pocztówce", red. B. Szybowski, Racibórz 1998 rok, pocztówki z kolekcji Alfreda Otlika, s. 50.